

Fulls de la Revista

Sumari

Esther Boix - Ricard Creus

Carta a Esther i Ricard

ABI I SAM

A Esther Boix i Ricard Creus

SUSANNA RAFART

Quadre amb cosmos

ROGER COSTA-PAU

A la volta de la Capella Sixtina

JAUME BOSQUET

Res no ha estat maleït

RICARD CREUS

Marques de biblioteca

RICARD CREUS

ESTHER BOIX

Adrià Creus Boix (Barcelona, 1957), després de viure uns anys a Olot, resideix actualment a Anglès. Conrea diferents facetes de la plàstica: l'aquarel·la, l'oli, el collage, l'espai pla, l'espai tridimensional. Basa el seu llenguatge en la temàtica, l'estructura i el color, i aconsegueix resultats independents sense forçar cap unitat d'estil. Ha exposat, sobretot, a Catalunya i Alemanya. Com a educador, és formador de l'ICE de la UdG i mestre de plàstica a l'escola de Bordils. Té un taller d'arts plàstiques a Anglès i enguany n'ha obert un altre a Girona. Dedicat als seus pares, que també són els seus mestres, les il·lustracions d'aquests Fulls, intitolades «La línia de la vida, la del cor, la de la ment i el fèrtil rosec del temps».

Esther Boix – Ricard Creus

Amb aquests darrers Fulls de l'any 2002 volem obsequiar Esther Boix i Ricard Creus, pintora i poeta ella, pedagogs tots dos, amics de la *Revista*, que des de fa ja uns quants anys van deixar Barcelona per quedar-se a viure a les nostres terres. El Perer del Corb ha estat des d'aleshores lloc de pelegrinatge d'escriptors i artistes, i la presència subtil i amable de l'Esther i en Ricard ha deixat petjades amigues en recitals de poesia i exposicions, en reunions literàries i conferències. La coordinadora d'aquests Fulls vol donar les gràcies a Adrià Creus Boix i a tots els amics de l'Esther i en Ricard que han col·laborat, calladament i amb gran disponibilitat, perquè aquests Fulls esdevinguessin realitat.

Carta a Esther i Ricard

D. Sam Abrams

Estimadíssims Esther i Ricard,

Ja feia molt de temps que us observàvem des de la barrera, com qui diu, llegint els llibres, contemplant els quadres i seguint les vostres petges en el món de la cultura, fins que un dia ens vam atrevir a fer el salt i buscar les persones que sabíem que estaven al darrere de tot això. I aquí és on hem de començar de veritat.

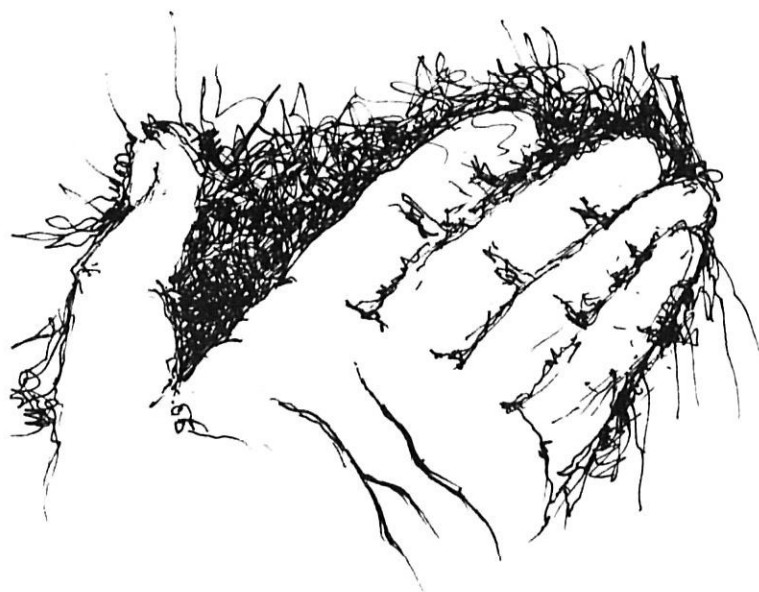
A la poetessa nord-americana Marianne Moore, antiga amiga d'Ezra Pound, un entrevistador impertinent li va preguntar, arran del procés a Pound per traïció –pel fet que havia radiat programes a favor del feixisme italià des d'una emissora pública a Roma–, si ella creia que era absolutament indispensable que un escriptor fos, moralment parlant, una bona persona a més d'un gran artista. La senyoreta Moore va contestar, amb tota la subtileza del món: «No, no és absolutament indispensable, però dóna la casualitat que tots els que m'agraden a mi sí que ho són».

Moltes i moltes vegades ens ha passat que, en acostar-nos a algun artista fora de l'escenari, hem descobert una falta de concordança entre la persona i l'obra, de manera que l'obra és rica però la persona que hi ha al darrere és poc autèntica i poc honrada.

Doncs ja podeu saber que quan l'Abi i jo vam fer el salt de conèixer-vos personalment va ser, com volia Marianne Moore, perquè estàvem totalment segurs que trobaríem, darrere de les bambolines, la grandesa humana i moral que sempre hem trobat a l'obra de tots dos. I, efectivament, la nostra certesa inicial no ha variat gens al llarg de la nostra coneixença.

Aquests anys que hem caminat al costat vostre ens heu enriquit tant que aprofitem l'avinentesa per dir-vos-ho de viva veu. Sí, perquè en el nostre món, tan inclinat a les coses efímeres i de valor únicament materialista, s'ha trencat una cadena vital, la cadena que uneix les generacions, de manera que els grans es relacionen amb els no tan grans i els joves, i cadascú ocupa el lloc que li pertoca, i mira amunt i avall de la cadena per aprendre i per donar, per rebre i per compartir. I nosaltres, gràcies a la cadena, hem après al vostre costat, hem rebut de vosaltres.

I què és el que hem après i hem rebut de vosaltres? Mirarem de trobar les paraules per explicar-ho, explicar-ho.

Per començar, hem après i rebut generositat, perquè heu sabut donar, i ara aquesta generositat té més valor encara pel fet que us tocaria descansar una mica després d'haver estat donant tota la vida. Sempre ens hem sentit acompanyats al vostre costat, sempre ens hem sentit estimats i valorats, sempre hem sentit que no us protegiu davant nostre. En un mot: heu sabut i sabeu estimar.

Per una altra banda, ens heu ensenyat que s'ha de tenir la valentia, i remarco la paraula *valentia*, de ser sincer i autèntic, en primer lloc amb un mateix, i després amb els altres, i aleshores, d'una manera natural, aquesta sinceritat i autenticitat es projectarà a través de l'obra. I, juntament amb això, heu predicat amb l'exemple que és una lluita arribar a ser un mateix, i que no cal vendre la pròpia identitat per un plat de lletícies com la fama o les pressions i els prejudicis de la societat.

Sou crítics amb el vostre entorn exactament en la mateixa mesura que sou autocrítics amb vosaltres mateixos, de manera que esteu completament disposats a fer la vostra part en la vostra demanda d'un món millor, alhora que exigiu als altres la seva part. Sabeu qui sou, sabeu on sou i sabeu què cal fer i de què sou capaços, bo i reconeixent les vostres limitacions.

També ens heu fet veure, amb els ulls ben oberts, que la sensibilitat és un ofici constant i no una dedicació esporàdica i epidèrmica. Sou uns sibarites del plaer i sabeu que ens espera allà on sigui, en les coses més petites o en les coses més importants.

I sabeu que cal ser exigent amb la qualitat de vida que volem i tenim. Demostreu una i altra vegada que la felicitat també és part de la nostra obra personal perquè l'anem construint tenaçment pam a pam, a base de ser fidels a nosaltres mateixos. Sabeu ser fidels a vosaltres mateixos i per això sabeu ser fidels a la vostra obra, a la vostra família i als vostres amics.

Sou insaciabls de mena. Us interessa tot. Teniu una curiositat infinita. Amb Demòcrit d'Abdera dieu que res humà us és aliè. També sou una ben estranya combinació de sentit de la realitat i sentit del somni i la imaginació.

I per si algú s'ha pogut fer una idea massa transcendent i seriosa de vosaltres, també s'ha de dir ràpidament que sou molt divertits, teniu un extraordinari sentit de l'humor, i sou molt oberts i molt espontanis.

Lluitadors incansables, heu sabut agafar la vida per la cua i fer-li fer pràcticament tot allò que heu volgut!

Una abraçada ben forta,
Abi i Sam

A Esther Boix i Ricard Creus

Si anés més lluny, i en l'endemig un astre
m'indicava les hores d'una llarga tornada
—perquè Fineu, quan dicta desarrelades roques
que el viatger haurà d'ultrapassar amb enginy,
dicta també el ritme de l'acció al poema,
la lenta melodia que no s'apaga mai—;
si en l'endemig, us dic, la veu m'assenyalava
desdibuixats camins i alteroses solanes,
jo sabia tornar, sense un bri de nostàlgia,
a recollir les hores d'un jardí molt més gran.
Heures ultrades, túrgides, que saben l'alfabet
de la dona i de l'home que n'han fet llur serrell
—del pinzell a la ploma, de la ploma a la mà,
oïda liminar d'una saba profètica.
Tornaria a fressar en els meus pous de silenci
per omplir-los dels verds fumerols d'aquest lloc:
per a tots els hiverns, m'han atorgat els ulls
amb què un dia marxava cercant el seu retorn.

Susanna Rafart

Quadre amb cosmos

A Esther Boix i Ricard Creus

En el gual intrèpid
que s'imposa
entre un dordre's agrisat
i un sagaç redreçament

fins l'esquinçall
més breu i minúscul
d'una artesanía calda
sap ensenyar
tremant al palmell
la vèrtebra

la cara del món

Roger Costa-Pau

A la volta de la Capella Sixtina

*A Esther Boix i Ricard Creus,
que ens han donat el tresor
de la seva presència amiga.*

L'instint d'aquesta mà buscant insistent
el gest brillant del traç de transparència.
Sedueix nens i joves que pretenen
seguir-lo, atrets pel fons d'aigua del pou.
Estima galtes. Pensa els laberíntics
mots del poema. Suca, a la paleta,
colors que s'obren lúcids a la tela.
L'instint d'aquesta mà sempre insisteix,
sempre està a punt, l'intent sobre l'abisme,
el precipici mínim a la punta
del dit de l'home Adam que som avui,
que deixarem de ser quan l'Altra Mà,
prenent-nos, fongui el freu de pocs centímetres
que va intuir Miquel Àngel a Roma.

Jaume Bosquet

Les últimes lletres

Res no ha estat maleït

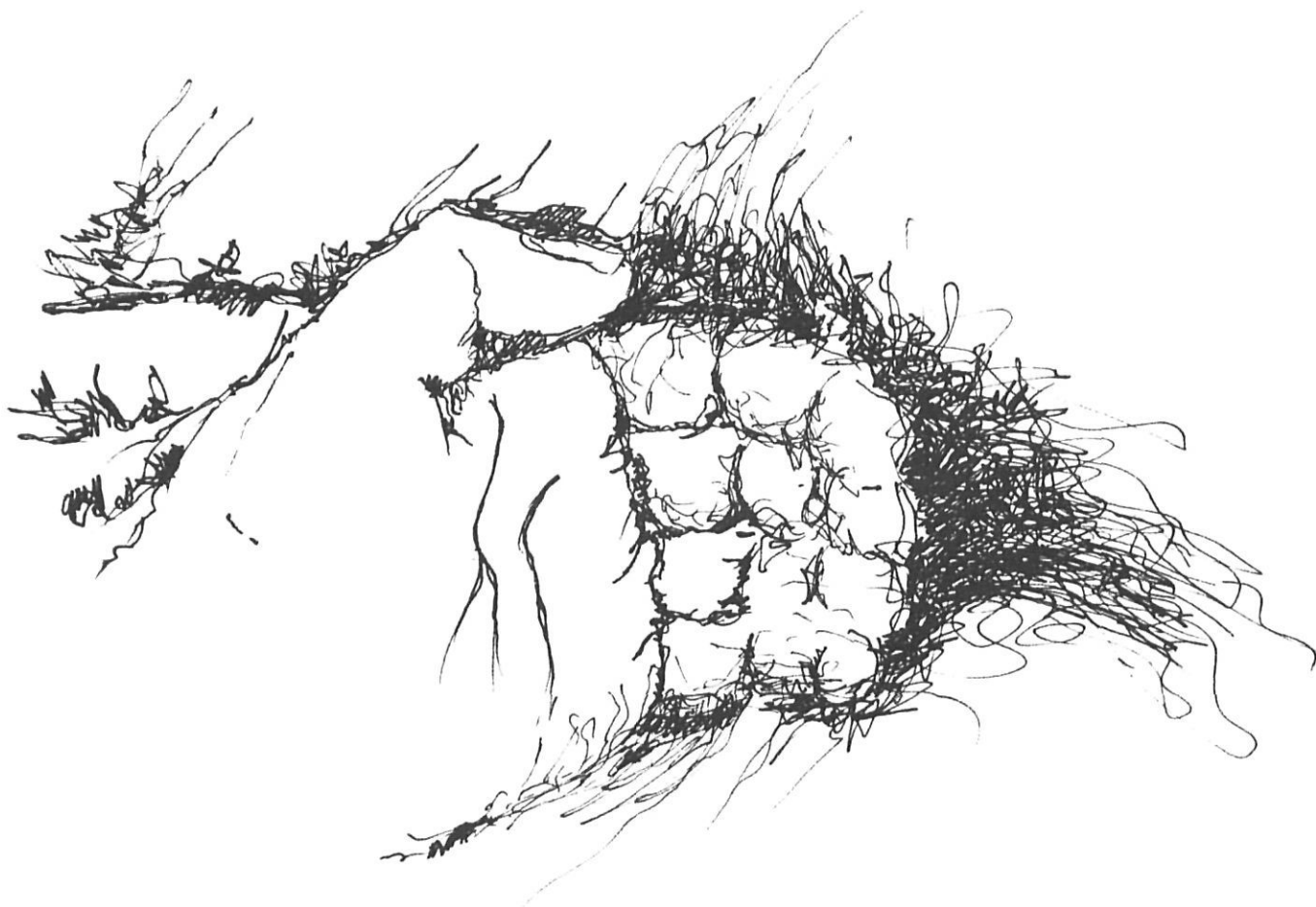
COSTA-PAU, Roger.
Perquè res no ha estat maleït.
 Tàndem Edicions.
 València, 2002.

Fa il·lusió de veure com la poesia catalana viu en nous noms, joves que sorgeixen amb força i amb una maduresa tècnica que a aquells que ens vam haver de formar en la precarietat clandestina de la postguerra ens trasbalsava, ens commou i ens anima. Són joves que volen mostrar-nos la seva visió del món servint-se de la tècnica ben apresada, com la nostra generació ho feia lluitant i furgant i inventant-s'ho gairebé tot. Els joves d'ara ja s'han desempallegat d'aquell manierisme d'aprendre obeint la tècnica d'imitar versos tòpics. Dit això, no és pas que jo cregui en maneres ni en generacions, i menys pel que fa a la poesia: tant la generació del 27 com

la del grup de literats dels anys 30 desbaratats amb l'exili, posem per cas, són sempre un cúmul d'individualitats quasi sempre divergents, perquè són precisament les individualitats lliures les que veritablement fan evolucionar el pensament i els sentiments d'una societat. Últimament s'ha editat poesia de tres joves vinculats a terres gironines, mostra de caràcters ben diferenciats; en poesia, com en tantes coses de la vida, si no s'és original no hi ha raó de ser. Jaume Bosquet (Salt, 1956), que aprofundeix en el vincle cinètic fill-pare-pare-fill..., un llarg fluir de baules sensibles que ens importa a tots. Susanna Rafart (Ripoll, 1962), que es mou per l'enyor sense nostàlgia, l'enyor dels camins projectats i no acabats, abandonats pels malentesos o les guerres. I Roger Costa-Pau (Barcelona, 1966), del qual ara tenim el seu primer llibre, *Perquè res no ha estat maleït*, I Premi de Creació Poètica de Païporta.

En Roger és de família empordanesa i amb dona i fill i casa gironins; actualment estan assentats a la vall de Sant Daniel. Li coneixíem poemes esparsos en revistes i en antologies i, també, havíem assistit a diversos recitals seus. L'autenticitat d'un poeta es dona tant en la particularitat d'allò que ens comunica com en la manera de comunicar-ho. I en Roger és apassionat de forma i de

fons. En el seu recull llegim molts versos d'amor: «Saors d'un cos que es deixa endur...». Hi trobem cossos ritmats pel vaivé de les aigües del mar. «El amor es nadador, / desnudo y desnudador», cantava Quevedo, i Roger es rabeja en el mar: «refrec entre les mans de sal i pedregam». En el seu frenesí, més que mans, en els seus versos trobem repetidament el mot *dits*. Les mans modeladores d'escultor sí que es troben en els apassionats poemes de Michelangelo Buonarroti i ens descriuen els cossos enamorats com escultures de marbre mòrbid, però en els poemes d'en Roger res no és mai estàtic, i les mans s'obstinen i de vegades les veiem «encara enceses» i d'altres l'autor prega «cap més aigüat a les mans». Però el nostre poeta parla més de dits i de braços que no pas de mans, i trobem en els seus poemes: «els teus dits quan miro els teus dits», «els dits humits»; i dels dits passa als braços: «tot el vent en els meus braços», «tremolaven els teus braços», «tremolaven els meus braços», «un escull en els teus braços», «pedra i més pedra a les mans / i els dits nafrats del teu viure», «amb un cop de porta als dits». Però la passió i el drama no es troben només en els poemes amorosos, sinó també en altres textos, com en el poema en prosa

Concentrats: «No t'hi voldran a la taula, a la festa, si endevines, si mires», «No t'hi voldran a la taula, si encens, ara encès, contradius». El poeta és humà i se sap feble, ens ho confessa en el preciós poema *Esfondrament*: «cerques en tu l'home nou que pregones, / l'home airós que no ets... / que aquell infant que tu eres / —que ja ni recordes— / jugava tot sol a colgar-te de sorra». El poeta, l'home, es veu des de fora, profundament sol, delerós i ensorrant-se alhora. Ell, que es dona donant-se en un altre poema —«predius el poema i t'hi llances / l'abracés / culls el poema i l'abracés / m'hi llances»—, apassionadament demana que t'impliquis perquè ell s'implica i és tan sincer que ens confessa: «Ni voldria ara malvendre'm a un únic vers immaculat». El d'en Roger és un primer llibre tan intens que ja conté tot un món tan immaculat com viu que, n'estic segur, ens continuarà ampliant en properes entregues. Llanceu-vos-hi. Ah!, i un regal afegit, el bell *Epíleg* del llibre és un poema que li ofrena Jaume Bosquet, gest d'agrair no gens corrent entre lletraferits.

MARQUES DE BIBLIOTHECA

Quan era ben jove i tan pobre de llibres que donava l'abast a llegir-los tots, m'hauria agradat tenir-los amb ex-libris. Em fascinaven els d'Alexandre de Riquer, però era massa tímid i no gosava pas fer-me'n un jo mateix. Ara que tinc ex-libris, com que en tinc tanta quantitat, de llibres, que em trauran de casa, no trobo mai el moment per començar a enganxar-n'hi. De fet tinc un parell d'ex-libris, tots dos fets pel meu nebot Marc, fill del germà de la pintora Esther Boix, la meva dona, i membre de l'Associació Catalana d'Exlibristes. En el primer que em va fer, l'any 1994, hi ha un botó i una garrofa, que il·lustren el poema 26,

«Llavors ens
v a

tocar de menjar botons...», dels meus 36 poemes a partir del 36, llibre del qual ell va fer diversos recitals a Barcelona, Mallorca, Palamós... Però jo he triat de mostrar-vos el segon, el que m'ha fet el 2001, on ha dibuixat un colibrí, perquè jo sempre dic que no n'he vist mai cap, i els personatges de la meua última novel·la publicada, *Vol Barcelona-Mèxic*, es passen tot el llibre parlant de veure'n, i tornen de Mèxic sense haver-ne vist cap; la vida sempre s'escapa de les mans, i més quan vola. A en Marc Boix li va fer gràcia i, ves, el tan neguitós com minúscul ocell me l'ha fixat al meu ex-libris.

Viure comporta molts enyors de futurs:
res a veure amb la nostàlgia.

RICARD CREUS

Escriptor i pedagog

MARQUES DE BIBLIOTHECA

Quan estudiava a Belles Arts de Barcelona, on vivia des dels 8 anys, vam fer un grup molt sòlid l'escultor Josep M. Subirachs, en Ricard Creus –pintor fins al 1952 i escriptor d'aleshores ençà, i amb qui em vaig casar el 1956–, jo mateixa i una altra noia que no va continuar en el món de l'art. Quan ja havíem acabat els estudis, l'amistat de tots tres va continuar i, pels volts de l'any 1950, ells dos van obsequiar-me amb aquest ex-libris fet a quatre mans: en Subirachs en va fer la composició i va dibuixar el cos; en Ricard, les lletres i el cap (una caricatura meva que havia fet anteriorment).

Jo no vaig dedicar-me mai a la flauta, però sí que en tenia una –em sembla que vaig arribar a tocar allò d'«El foc s'apaga...»– i a ells els va anar bé

incorporar-la per dur a terme un exemplar més d'un estil modern que havíem titulat EROD –Estètic, Rítmic, Occidental, Dinàmic–, conceptes i teories que s'aplegaven a les nostres constants converses sobre art, literatura, etcètera, etcètera. Després, l'any 1994, el meu nebot Marc Boix, llicenciat en teologia per la UdG i resident a Palamós, me'n va fer un altre, d'ex-libris, relacionat amb un dibuix meu. I encara, el 2001, me n'ha fet un tercer de doble suggestió: al·ludeix a un dels meus primers quadres, el corb de Poe, i també a la vall del Corb, una de les entrades a la fageda d'en Jordà, on vivim actualment. Perquè els anys van cloent el cicle vital i el meu resulta un cercle que es tanca.

ESTHER BOIX

Pintora, escriptora i pedagoga